

EMLÉKÜL
STIBINGER HENRIK
ÖTVENÉVES NYOMDÁSZAĞÁNAK
ÜNNEPÉLYÉRE
1861–1911

**A jubileumi bizottság megbizásából
irta Andai Gyula.**

*A Franklin-Társulat nyomdai személyzete
1911 július hó 1-én*

Franklin-Társulat nyomdája

Ünnepünk van ma. Fenséges, Szép ünnepünk!

Ötven év munkássága, ötven év küzködése, szenvedése, a szürke köznapiasságban eltöltött félszázad minden momentuma képzeletünkben életre kél és mint a villamos fényszóróval bevilágított hosszú utat a sötét éjszakában: magunk előtt látjuk e jóságos ősz ember hosszú munkásságának minden mozzanatát.

Szürke köznapiasság...

Aki nem ismeri a munkás-életet, aki nem él közöttük, aki nem látta közvetlenül azt a verejtékes küzdelmet, melyet a munkás harcol végig az élettel az életért: – arra nézve nem is jelenthet mást ez a félszázad, mint szürke köznapokból összerótt ötven évet.

Mennyivel más nézőpontból tekintjük mi ezt az életet! Mi másképp visszhangzanak a mi lelkünkben e szavak: ötven év az ólombetűk világában!

Ebben a gyorsan élő században, ebben a máról-holnapra rohanó világban szinte csodálattal tekintünk a hosszú küzdelmes pályát befutott ősz szaktársunkra, belemerülünk multjába, olvasunk életének könyvében, felfogjuk, megértjük azt a csodás testi és lelki energiát, mely képessé tette őt egy emberöltőnyi munkálkodásra azon a pályán, melyen oly nagyon, nagyon kevesen jutnak eddig és melyen oly sokan, igen sokan dőlnek ki közülünk ifjuságuk virágában, az élet kezdetén, lassú pusztulással.

Mi nem tekintjük szürke köznapokból álló ötven évnek ezt a fél századnyi munkásságot, mi látjuk, tudjuk, átérezzük azt, hogy amikor Stibinger Henrik ötven évet töltött a betűszekrény mellett, akkor ötven évnek minden napján küzdött a mindennapi életért!

Azért szép, fenséges nekünk a mai ünnep, azért csoportosulunk ma jubiláló kollégánk körül azzal az igaz őszinte érzéssel, melyre csak munkásszív képes, azért száműzzük ma lelkünkéből a köznapok küzdelmét, sivárságát, azért örülünk ennek a röpke fénynek, mely ma derűssé, kedvessé teszi kollégánk munkásságának félszázados évfordulóját és azért oly jóleső szívünknek a munka mai ünnepe!

Üljünk közelebb egymáshoz ez örömnapon, tömörüljünk szeretettel jubiláló pályatársunk körül, hisz oly ritkán van alkalmunk ily szép ünnep áldó melegét éreznünk!

*

Budán, Stibinger József iparos és neje, Szül Bódy Erzsébet 11 gyermeke közül hatodiknak született Henrik 1848 március 30-án, abban az évben, abban a hónapban, melyben Magyarország a jobbágyság, a rabszolgaság bilincseit rázta le magáról, amely év hónapjában láng-lelkű Petőfink „Talpra magyar!”-jától visszhangzott az ország.

Iskoláit részben az úgynevezett „magyar”, részben a Szent Anna iskolában végezte. Egyrészt szüleinek szűk anyagi viszonyai, másrészt olthatlan vágya Gutenberg művészete iránt arra ösztönözték őt, hogy félbehagyva az iskolát, 1861 júliusában Herz János nyomdájába betűszedő-inasnak menjen. Azonban az ottani viszonyok nem feleltek meg ambíciójának, 2–3 hónap után otthagya első mesterét és az „Assicurazioni Generali” intézet irodájában gyakor-nok lett. A nyomdászat iránti vágya itt sem hagyta nyugodni, úgy hogy rövid idejű „hivatal-nokoskodás” után 1862. év március elején az Egyetemi nyomdába ment, ahol 1865. év végén fölszabadult.

Mint fiatal segéd, csak néhány hónapot töltött itt, mert tekintettel az idősebb kollégákra, heti keresete még tíz forintig sem mehetett. Innét a Régi Posta-utcában lévő Hornyánszky és Hummel nyomdába kerül, hol egy szerb biblia szedését végezte. Itt sem tart sokáig a kondíció,

alighogy elkészült ezzel a bibliával, Tóth István szaktársa hívására Poldini Ede nyomdájába lépett be.

Tudnivágyása, élénk temperamentuma, az élet, a nagyvilág megismerése iránti hajlama itt sem hagyták nyugodni. Szüleit csak hosszas kérés-könyörgés után bírta rá, hogy útra engedjék és ez év augusztusában Geiz Károly tanuló társával vándorúton találjuk, persze mellőzve a „kényelmes” vasutat, jobbnak találták a „train-onze” (11-es vonat)-közlekedést, amivel a francia nagyon találóan jelzi a gyaloglást, a két lábat két egyeshez hasonlítva.

Első stációjuk Székesfejérvár volt, innét tovább Horvát-Szlavonországba vándoroltak, majd a Dunán át Bácskán keresztül Szeged-Arad-Temesvárra. – Eddigi útjukban nem sikerült kondícióhoz jutniok, mire utitársa megunva a vándorlás gyönyöreit, visszajött Pestre, Stibinger pedig Erdélybe ment. Szeptember elején Nagyszebenbe ért, ahol rokonainál kipihente magát és ugyanitt Steinhausen nyomdájában kondíciót vállalt, ahol 1867 február 17-ig dolgozott. Itt ugyan állandóan maradhatott volna, azonban egy másik nyomdában napilap indult meg, hová nagyon csábító ajánlatot kapott. Principálisa nem jó szemmel nézte, hogy Stibinger az új lapnál kezdjen el. Ily körülmények között elvesztve kedvét Nagyszebentől, február 18-án csikorgó hidegben újra nekivágott az országutnak.

Abban az időben, mikor még se viatikum, se utasszállók nem léteztek, az ilyen vállalkozáshoz bátorság és elszántság kellett. De Stibinger nem volt abból az anyagból gyúrva, hogy akár az országutak akkori veszélyességétől, akár a tél hidegétől, vagy akár az erszényében tátongó rémes ürtől visszariadt volna. Víg kedéllyel, könnyű szívvel rózta a havas országutat, és míg ujjai karikává gémberedtek az iszonyú hidegben, fűtőrészve haladt állattól, embertől elhagyott utakon.

Erdély fővárosában, Kolozsváron megpihelve, ismét tovább megy Nagyváradon át Szegedre, hol Burger Zsigmond nyomdájában elkezd.

Az 1867-iki koronázási ünnepélyek őt is Pestre vonzották. Alig néhány órára hazaérkezése után Sichra faktor a Deutsch-féle nyomdába hívta, hol a Pesti Hirlapot szedte. Szűkebb hazájában, Budán otthonosabban érezve magát, hamarosan otthagyja a Pesti Hirlapot, visszatér tanulóhelyére, az Egyetemi nyomdába. 1868-ban Greifenstein metteur hívására a Budapesti Közlönyhöz ment, majd előbbi főnökének felszólítására Nagyszebenben Steinhausennél találjuk, hol 1870 júniusáig marad, onnan Gerula szaktársával visszajött Pestre és a Lonkay-féle nyomdában a Magyar Államot szedi, innét újra a Deutsch-féle nyomdába lép be, míg 1870-ben a 65-ik (budai) honvédszászlóaljhoz katonai szolgálatra vonul.

A „gyöngyélet” után az Államnyomdában talált kondíciót, de néhány hét után ismét katonai szolgálattételre hívták. Ennek letelte után a Pester Lloydhoz kerül, 1871 végén Bécsbe Holzhausen egyetemi nyomdájába megy, innét a „Presse”-hez, 1874 nyarán pedig a „Neue freie Presse”-hez.

Ez időben érkezett Bécsbe a Weyprecht-Payer északsarki expedíció. A lapszemélyzet unisono otthagyta a szekrényt és elmentek az expedíció fogadtatására. A bevonulás igen fényes volt, – de a lap elúszott. A faktor korholása sértette Stibinger önérzetét, otthagyva a „Neue freie Presse”-t Béccsel egyetemben és Badent, Vöslaut, Bécsújhelyt, Sopront, Steierországot gyalog végigjárva, haza jött. Akkortájt került az „Ung. Lloyd” Hornyánszkyhoz, ide lép be mint lapszedő és két nappal később a lap tördelője lett. 1876-ban megszűnt az Ung. Lloyd, honnét ismét Bécsbe került, itt a Reisser és Beyer nyomdában két hetilap tördelője lett. Ugyanez év pünkösdjén hazalátogatott, ekkor már nem ment vissza Bécsbe, hanem a Franklin-Társulathoz lépett be. 1879 január havában a Pesti Hirlaphoz kerül mint tördelő, de az ottani viszonyokkal nem tudva megbarátkozni, a Pesti Részvény-nyomdában kezd el. Majd újra Bécsbe hívták, hova 1880 tavaszán családotól megy. Nejének azonban sehogyse tetszett

az ottani élet, haza kívánczolt, így tehát Stibinger Henrik 1881 július hó 11-én, hosszas vándorlások, változatos kondíciók után mai stációjához, a Franklin-Társulathoz lépett be, ahol kerek 30 év óta áll, kiváló szaktudásával emelve a nyomda országszerte, sőt külföldön is ismert jó hírnevét, tanítva, nevelve egy egész nyomdász-generációt.

A közügyek tévén is sokat működött lelkesedéssel, buzgósággal. A 80–90-es években több cikluson keresztül az anyaegylet választmányi tagja, hosszú ideig könyvtáros volt, az önképzőkör lelkes tagja, az Ébredés, a Jótékonyági Kör egyik alapítója. Egyike azon keveseknek, kik régebben a ma már erős és hatalmas segélyző egyesületünk érdekeinek buzgó előharcosai voltak, abban az időben, amikor még az ilyen előharcosok üldözéseknél voltak kitéve.

Nejével, szül. Stéger Máriával 1876 óta boldog házasságban él. Három gyermeke van: két fia, és egy leánya. Legidősebb fia József, Miskolcon építész és vállalkozó, az ifjabbik, Géza, a Lorilleux és Társa világhírű nyomdafesték gyár főkönyvelője, leánya Ilona 1898-ban férjhez ment Bertin Pál postatiszthez, kinek boldog házassága csak rövid ideig tartott, mert 1904-ben férje elhalt. Ezeken kívül még öt unoka üdvözli ma a jubiláló nagyapát.

*

Kitüntetésekkel nem jutalmazták félszázados munkásságát, riporterek nem számolnak be hasábos cikkekben a „munka bajnokának” ünnepeltetéséről, a mai ünnep nem csap ki az ő szűk világának keretéből, szerény, csendes jubileuma van ma kollégáknak és tán ez jobban esik lelkének minden külsőséges hivalkodó ünnepeltetésnél.

Amidőn mi, pályatársai, szeretettel, igaz szívből fakadó érzéssel üdvözljük Stibinger Henrik kollégánkat, munkása 51-ik évének küszöbén, szívvel-lélekkel kívánjuk, hogy a mai nap öröme, boldogsága kísérje őt még számtalan éven át.